
Miljökonsekvensbeskrivning för planområdet invid kv Ombudet med flera

Plan

Stadsbyggnadskontoret Strategiska avdelningens plansektion
genom Magdalena Lindfeldt, SWECO FFNS Arkitekter
Planchef: Peter Jacobsson

Gatu- och fastighetskontorets projektledare: David Grind
Gatu- och fastighetskontorets landskapsarkitekt: Vello Parts

Projekterande arkitekt: Åsa Lundberg, Bergkrantz arkitekter

Beställare av MKB

AB Svenska Bostäder
Projektledare: Johan Lundqvist

JM AB

Projektledare: Per-Arne Jonsson

Konsult för MKB

White projekt & miljö
Box 4700
Östgötagatan 100
116 92 Stockholm

Uppdragsansvarig: Marja Lundgren
Markvetare/Agronom: Linda Johansson
Landskapsarkitekt: Stefan Rummel

Anlitad insektsspecialist: Gunnar Sjödén

Akustik:

Rickard Bernström från Bernström Akustik

1. Sammanfattning och orientering	sida
1.1 Sammanfattning	4
1.2 Tidigare ställningstaganden	4
1.3 Bakgrund	5
1.4 Syfte	5
1.5 Avgränsning	5
1.6 Nollalternativ	5
1.7 Planalternativ	5 - 6
2 Miljöfrågor	
2.1 Kulturhistoriska värden	7 - 8
2.2 Naturvärden och rekreation	9 - 11
2.3 Trafikbuller	12
2.4 Parkering	12
2.5 Dagvatten	13
2.6 Mark	14
4 Begrepp och källförteckning	15

1. SAMMANFATTNING OCH ORIENTERING

1.1 Sammanfattning

Ny detaljplan utarbetas inför uppförandet av sex flerbostadshus i kvarteret Ombudet, norr om Skattegårdsvägen i Vällingby. Avsikten med projektet är att tillskapa bostäder i redan bebyggd struktur med effektiv kollektivtrafikförsörjning och att bidra till variation av bostadstyper och upplåtelseformer. Ett ökat befolkningsunderlag möjliggör ett livskraftigt och attraktivt centrum i Vällingby.

Befintliga förhållanden och tänkbara miljöeffekter för kulturhistoriska värden, naturvärden, parkeringslösning, dagvattenhantering och markanvändning beskrivs i detta dokument under respektive rubrik.

Nollförslaget innebär inte att ingen bebyggelse uppförs i Vällingby/Stockholm. Troligt är att bebyggelsen, med positiva och negativa miljöeffekter, skulle behöva läggas på annan plats.

Planalternativet

Principerna för detaljplanen ansluter till kulturhistoriska planeringsprinciper i Vällingby där sydsluttningar bebyggts och dalgångar hållts fria. Karaktären av området förändras från trädbeklädd moränsluttning till bebyggd sydsluttning. Det publika stråk i mittpartiet av sluttningen som är av särskilt värde för allmänheten lämnas fri från bebyggelse. Detta parti utformades utifrån rådande landskapsideal vid Vällingsbys tillkomst (Stockholmsstilen) och utgör fond mot Ångermannagatan. Sammantaget har utbyggnaden i området utifrån kulturhistoriska värden bedömts förenlig med övergripande mål och planförutsättningar.

Naturvärden som undersökts i MKB:n är områdets värde för biologisk mångfald särskilt som livsmiljö och spridningsväg för eklevande insekter. Planområdet utgör idag knappt 2 ha och ligger något avskilt från sammanhängande ekmiljöer vilket innebär att dess betydelse

för insektsfaunan troligen är begränsad. Utbyggnaden innebär inte någon betydande förändring av områdets förutsättningar att bidra till Stockholms biologiska mångfald. Planens utförande har därmed bedömts förenlig med Stockholms miljömål kring lokalisering.

Växtligheten i de övre partierna i området har bedömts viktig som skyddande ridå för ovanliggande småhus- och radhusbebyggelse. Denna funktion kan kvarstå.

Bullernivåerna i planområdet är höga utmed Skattegårdsvägen. Utformningen av byggnadskropparna medger lägre bullernivåer (ekvivalent ljudnivå 55 dBA) utanför minst hälften av boningsrummen, medan avsteg görs för högre ljudnivåer vid fasad utemot Skattegårdsvägen. Riktlinjer för ljudnivåer inomhus klaras. Särskild utformningshänsyn bör göras för buller vid planering av utemiljöer för de boende.

Utbyggnadsalternativet kan kombineras med långsiktigt hållbara lösningar avseende markarbeten och dagvattenhantering.

Nollalternativet

I nollalternativet förändras inte markanvändningen norr om Skattegårdsvägen. Dagens landskapsbild där områdets moränslänt utgör kontrast till befintlig bebyggelse bibehålls. Med dagens skötsel gynnas inte utvecklingen av solitära träd och sly fortsätter att vara ett återkommande inslag. För det publika mittpartiet med ekar och trapplöp kan detta bidra till att upplevelsen av Stockholmsstilen minskar.

Den "vanliga" biologiska mångfalden utvecklas ostört. Ett ökat slyinslag kan missgynna utvecklingen av solitära gammelekar som anses viktiga för många skyddsvärda arter.

Naturområdet är idag bullerstört, särskilt i nedre partier cirka 0-40 m från vägen. Naturmarken har begränsat nyttjandevärde för rekreation på grund av dess branta lutning och dagens situation med igenväxning. Området betraktas därmed inte som värdefull sociotop, men dess växtlighet utgör ridå mellan radhusbebyggelsen och Skattegårdsvägen.

Dagvatten- och marksituationen förändras inte lokalt. Det dagvatten som når Skattegårdsvägen leds även fortsättningsvis orenat till Bromma reningsverk. Trafikföroreningar som skulle tillkommit Skattegårdsvägen kommer att belasta andra vägsträckor och vattendrag i Stockholm.

I nollalternativet sker ingen lokal förändring men antagligen läggs bebyggelse på en annan plats.

1.2 Tidigare ställningstaganden

Stockholm kommer enligt prognoserna i RUFSS 2001 att öka med 150 000 fler innevånare fram till år 2030. Det betyder att 80 000 bostäder bör byggas. Stockholms stad har som mål att skapa förutsättningar för 20 000 nya bostäder under perioden 2003-2006.

I Översiktsplan Stockholm 1999, ÖP har staden antagit en strategi kallad "Bygg staden inåt" som innebär att utveckla en mer koncentrerad stad, där den redan exploaterade stadsbygden förtätas och återanvänds för nya behov och innevånare. En tät struktur minskar markåtgången, ger underlag för en effektiv kollektivtrafikförsörjning och kortare resvägar. Ambitionen med att behålla Stockholm stads täta struktur är att nå lokala, regionala och nationella miljömål.

Under år 2002 kompletterades ÖP:s grönstrukturkarta med Stockholms grönkarta. Grönkartan visar översiktligt och enhetligt på ekologiska, sociala och kulturella värden att ta hänsyn till vid markexploatering.

Kommunfullmäktige antog år 2003 Stockholms stads miljöprogram som gäller fram till år 2006. Miljöprogramets målområden är kopplade till de 15 miljö kvalitetsmålen som Sveriges riksdag antog år 2001.

I Vällingbyområdet - programöversikt och samlat programsamråd för sju planområden daterad 2003 framgår att stadsdelen Vällingby står inför en generationsväxling. Från 1950 till 1990 har antalet invånare i Vällingby minskat från 24 000 till 13 400 invånare. Även ålderssammansättningen har förändrats från i huvudsak unga barnfamiljer till att en tredjedel av dagens hushåll utgörs av personer äldre än 65 år. "En halvering av befolkningen och en vikande omsättning i centrum utgör ett hot mot ambitioner om en levande stadsdel i ABC-principens anda." Man har i programöversikten dragit slutsatsen att det behövs tillskott av nya bostäder med kvaliteter och upplåtelseformer som bidrar till en mångfald för att förändra denna utveckling.

1.3 Bakgrund

Kommunen har genom PBL huvudsakligt ansvar för utformningen av bebyggelsemiljön på lokal nivå, varför kommunen avgör om behov föreligger att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning i samband med en ny detaljplan. Stadsbyggnadskontorets bedömning (utlåtande Dnr 004-12180-54) är att det aktuella projektet inte kommer att innebära betydande miljöpåverkan. I enlighet med Stockholm Stads beslut om upprättande av MKB för detaljplan (taget år 1992) ska dock MKB alltid upprättas i samband med ny detaljplan.

1.4 Syfte

Syftet med miljökonsekvensbeskrivningen är att genom en MKB-process som har grundas på växelverkan mellan planering och analys av miljökonsekvenser skapa förutsättningar för ökad hänsyn till miljö-, hälso- och hushållningsfrågor i beslutsförandet. Analysen av miljökonsekvenser är även ett stöd i avvägning mellan och prioritering av olika miljöaspekter.

MKB upprättas för kv Ombudet i enlighet med principbeslut om MKB inför detaljplan (1992) även då det inte är föranlett enligt lag.

1.5 Avgränsning

MKB:ns omfattning avgränsas till och bör beskriva förhållanden som förväntas råda när projektet huvudsakligen är utfört. Miljöförvaltningen har i underlag till Stadsbyggnadskontoret definierat de väsentliga miljöfrågorna. Dessa har bedömts vara naturvärden, rekreativvärden, buller, parkeringslösning, dagvattenhantering. Då de kulturhistoriska värdena i detta fall är tätt kopplade till naturvärden återfinns beskrivning även av dessa.

1.6 Nollalternativ

I konsekvensbeskrivningen jämförs programförslaget vid full utbyggnad med ett så kallat nollalternativ. I nollalternativet har antagits att ingen kompletterande bebyggelse tillkommer och att markanvändningen inte ändras norr om Skattegårdsvägen.

1.7 Planalternativ

I planförslaget redovisas sex punkthus utplacerade i den sydvända moränslutningen. Tre punkthus om vardera 6 våningar är placerade öster om Ångermannagatan. Tre punkthus om vardera 7 våningar är placerade väster om Ångermannagatan. Sammantaget förväntas de omfatta cirka 75 lägenheter. Moränslutningens centrala del med publika inslag i form av gångvägar/trapplöp (mitt för Ångermannagatan) hålls fri från bebyggelse.

Befintlig bebyggelse som omger planområdet består av ett antal punkthus intill Skattegårdsvägen byggda under 50-talet och lägre bebyggelse från samma tidsperiod ovan planområdet. Befintliga punkthus varierar i höjd från fem till sju våningar.

Till planerade lägenheter tillskapas även parkering på kvartersmark motsvarande parkeringskvot 0,7 bilplatser per lägenhet. Kvartersparkering tillskapas i form av markparkering öster om Ångermannagatan och i ett parkeringsgarage mellan två av punkthusen väster om Ångermannagatan. Allmän parkering minskas något, i stort kvarstår tidigare omfattning.

Planförslaget skiljer sig från det som förelåg i startpromemoria Dnr 2004-12180-54. Ändringar av planförslaget har skett under den tidiga planprocessen som skett i växelverkan mellan planering och miljökonsekvensanalys.

Tillfälliga markanspråk under byggtiden planeras så långt det är möjligt inom kvartersmark och på de ytor som skall bebyggas.

Illustration planalternativ

2 MILJÖFRÅGOR

2.1 Kulturhistoriska värden

Övergripande mål och planförutsättningar

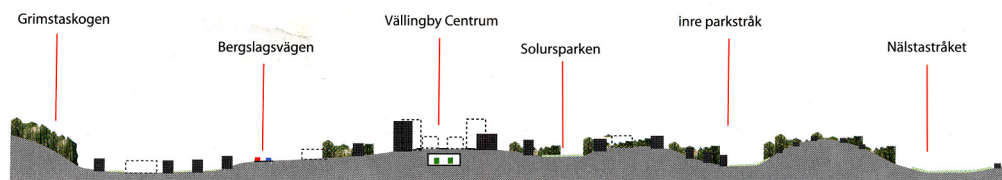
Stadsdelen Vällingby är av riksintressen för kulturmiljövärden och skyddas av Miljöbalken 3 kap 6 § mot åtgärder "...som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön." Detta regleras även av plan och bygglagen (PBL) 2 kap 1 §.

I Stockholms byggnadsordning är Vällingbys stadsbyggnadskaraktär beskriven som tunnelbanestad ABC (Arbete, Bostad och Centrum). Ur ÖP 1999 Stockholm:

"Tunnelbanan ställde krav på en högre exploatering inom gångavstånd från stationerna. Detta gav höga hus i centrum och lägre och glesare bebyggelse längre ut, som i planmönster för Vällingby och Högdalen. Idén om Arbete, Bostad och Centrum i den egna stadsdelen är tydligt genomförd i Vällingby." ... "Utanför kärnan av flerbostadshus byggdes mot omgivande grönområden rad- och kedjehus av hög stadsbildsmässig kvalitet."

Ur "Vällingbyområdet - programöversikt, samlat programsamråd för sju planområden" daterad april 2003, framgår hur bebyggelsen inpassats i landskapet:

"Vällingby ligger i Mälardalens sprickdalslandskap med kala berghällar på höjderna." ... "De mindre dalgångarna inom Vällingbys bostadsbebyggelse innehåller gångstråk och parker. Från klimatsynpunkt är det bra att dalgångarna inte har bebyggts eftersom att de ofta fungerar som kalluftsstråk. Bebyggelse ligger istället på de varma bergsslutningarna. På detta sätt har staden Vällingby en tydlig koppling till historiska bebyggelsemönster i Mälardalen."

Snitt genom landskapet. Vällingby Centrum ligger högt beläget på berget. Park- och trafikstråk i dalgångar.

I planering och skötsel av parker och naturmark vid Vällingbys tillkomst var Stockholmsstilen ett rådande landskapsideal. Inom denna riktning var Mälardalslandskapets typiska karaktärsdrag utgångspunkt för planeringen. I skriften "Vällingby - ett park- och trädgårdsarv att förvalta" (Andersson, 2002) beskrivs hur naturmarkspartier togs omhand enligt Stockholmsstilens idealföreställningar. Växtmaterialet valdes utifrån naturlig förekommande arter. Bland annat kännetecknas de av väl gallrad och halvöppen, skött "parkskog" med ek, tall, björk och ask, bortgallrat buskbestånd (sly och spontanvegetation), vårdade bryn (ofta av slån), trappor och terrängmurar i granit med enkla rörräcken.

Stockholms byggnadsordning anger att naturlandskapet och trätoppnivån utgör grunden för ytterstadens stadsbild och siluett.

I planeringsunderlaget Stockholms Grönkarta för Stadsdelsområdet Hässelby-Vällingby (östra delen) daterad augusti 2004 markeras naturmarkspartiet i kv Ombudet som värdefull naturmiljö med en karaktäristisk landform (grön vägg) av regionalt värde.

I en landskapsanalys utförd av S Koinbergs landskapsarkitekter har växtligheten i planområdets övre partier utpekats som viktig utifrån dess funktion som skyddande ridå för den ovan liggande småhus- och radhusbebyggelsen.

Befintliga förhållanden

Planområdet ingår i en övergripande bebyggelsestruktur i Vällingby som skapades med stor hänsyn till topografiska förhållanden och befintliga landskapsrum. Förutom ABC-strukturen kännetecknas Vällingbys specifika struktur bland annat genom att dalgångarna hållits fria från bebyggelse och gav plats åt parker och lekplatser samt tjänar som inre förbindelsestråk i stadsdelen. Husen bildar väggar till det offentliga rummet och gatorna anpassar sig till terrängens former. Bland bebyggelsen finns på flera platser slutningar som lämnats obebyggda, sannolikt för att de var besvärliga att bebygga men också för att skapa kontrast till bebyggelsepartierna.

Planområdet har olika karaktär i olika delar. Växligheten i de övre partierna har en funktion som ridå mellan småhus- och radhusbebyggelsen och Skattegårdsvägen. I mittpartiet finns en tydligt publik del med gångvägar, delvis utformad som trappor, som leder från centrala Vällingby och Skattegårdsvägen/Ångermannagatan mot bebyggelseområdets gatunät (se illustration sid 8). Utformningen av trapplöpen kan hänvisas till Stockholmsstilen och växtligheten består i denna del övervägande av ek och tall. I stadsbilden utgör denna del en fond när man rör sig utmed Ångermannagatan. I övrigt är stora delar av planområdet relativt otillgängligt på grund av sin branta lutning och bitvis täta vegetation.

Som landform utgör moränbacken vid Skattegårdsvägen idag ett tydligt läsbart landskapselement. Växtligheten i den skogsbevuxna slutningen består främst av ek, björk, och gamla tallar. Slynslaget är bitvis stort.

Principsnitt genom Vällingbys landskap hämtat ur "Vällingbyområdet - programöversikt, samlat programsamråd för sju planområden" daterad april 2003

I plan redovisas den publika delen av sluttningen med gångvägar/trapplöp som leder från centrala Vällingby och Ångermannagatan samt Skattegårdsvägen till småhus- och radhusbebyggelsens gatunät.

Motivet i fonden av Ångermannagatan utgörs av moränsluttningen och dess publika del med gångvägar, delvis utformade som trappor. Denna del hålls fri från bebyggelse i utbyggnadsalternativet.

Föreslagen plan

Planförslaget ansluter till övergripande planering i Vällingby där sydsluttningar bebyggts och dalgångarna hållts fria. Den publika mittdelen, med gångstråk mellan centrum och radhusbebyggelse som bär tydliga inslag av Stockholmsstilen och utgör motiv i fonden av Ångermannagatan, hålls fri från bebyggelse. Ett antal uppväxta träd sparas mellan byggnaderna.

Landskapsbildens uttryck invid den planerade bebyggelsen ändras från skogsbevuxen moränsluttning till bebyggd sydsluttning. Följden blir en mindre tydlig kontrast mellan obebyggd och bebyggt landskap. Bibehållande av fondmotivet stärker läsbarheten av moränsluttningen som ett landskapselement med prägel av naturmark.

MKB-förslag till kompensation/förhållningssätt

Kulturhistoriska värden för bebyggelsen bibehålls genom att detaljplanen tar hänsyn till i Översiktsplanen angivet förhållningssätt för Tunnelbanestad ABC.

Läsbarheten av Mälardalen kan förstärkas genom att den skogsbevuxna sluttningen gallras och sköts i enlighet med Stockholmsstilens principer (se föregående sida).

Funktionen som den skogsbevuxna sluttningen har som en ridå som skiljer olika bebyggelsegrupper från varandra bör även i fortsättningen kunna upplevas. Som kompensation för tillkomsten av de nya husen kan man förstärka upplevelsen av ridå genom att spara eller nyplantera växtlighet. Detta kan med fördel samordnas med övriga naturvärden framförallt avseende insektspopulation.

Nollalternativ

I ett nollalternativ tillkommer ingen kompletterande bebyggelse och markanvändningen ändras inte norr om Skattegårdsvägen. Med dagens skötsel gynnas inte utvecklingen av solitära träd och sly fortsätter att vara ett återkommande inslag. För det publika mittpartiet kan detta bidra till att läsbarheten av Stockholmsstilen minskar.

2.2 Naturvärden och rekreation

Övergripande mål och planförutsättningar

Utdrag ur Stockholms miljöprogram mål 4:

Delmål 4.2 Exploatering av obebyggda mark- och vattenområden skall kompenseras med likvärdig natur i närområdet.

”Exempelvis kan man förstärka en artfattig grönyta som tas i anspråk, med trädplanteringar i de delar som inte bebyggs.”

Delmål 4:3: Ingen exploatering skall ske i följande mark- och vattenområden:

- de 13 områden i Stockholm som utreds för naturskydd, - biotoper, biologiska spridningsvägar, buffertzoner och rekreationsytor som är särskilt värdefulla
- livsmiljöer med skyddsvärda arter enligt ArtArken.

Avseende skyddsvärda arter antog kommunfullmäktige 1999 följande mål:

”Stockholms biologiska mångfald skall bevaras och de ekologiska spridningskorridorerna skyddas. De skyddsvärda arter som definieras i ArtArken skall kunna fortleva i livskraftiga populationer. Möjligheten till återetablering av de arter som försvunnit från kommunen, samt möjligheten att skapa ekologiska spridningskorridorer, bör med hänsyn till den ekologiska balansen beaktas och arbetas in i planprocessen. Därmed kan den biologiska mångfalden öka.”

I Översiktsplan 1999 Stockholm beskrivs planeringsmål med Stockholms grönstruktur, där den övergripande grönstrukturen, stadsdelarnas rekreationsytor, speciella natur- och kulturvärden samt stockholms ekologiska känslighet redovisas.

Stockholms grönkarta (2004) tar upp värden både i de stora friområdena och i den lokala grönstrukturen inne i stadsdelarna, på allmän mark och kvartersmark. Den utgör ett samlat underlag för planering och förvaltning av grönstrukturen men har ingen rättsverkan. Den generella ambitionen beskrivs enligt följande:

”Avsikten med grönkartan är inte att alla områden som markerats som värdefulla ska undantas från framtida bebyggelse. Beroende på omständigheterna kan gränstrukturen oftast kombineras med ny bebyggelse utan att dess värden skadas. För vissa områden kan dock även mycket begränsade åtgärder innebära svärersättliga förluster. Generellt bör en exploatering bidra till att utveckla grönstrukturens värden.”

Som övergripande mål för rekreation i bebyggelse anges i Stockholms parkprogram, daterat aug 2002:

-God parktillgång.

Det ska finnas tillräckligt med grönområden av olika karaktär att vistas på, inom och i anslutning till stadsbebyggelsen.

-Hållbar parkmiljö.

Växter, mark och vård ska samspela på ett ekologiskt och samtidigt ekonomiskt bärkraftigt sätt.

-Rik parkkultur.

Kulturhistoria och estetik ska främjas genom en mångfald av projekt, vilka förankras i platsen och historien.

I Stockholms Grönkarta (2004) återfinns områdesvis bedömning av friytetillgången, om vilka Stockholms parkprogram säger att

”bebyggelseområden med god friytetillgång har kvantitativt mindre behov av parker.”

Värderingsskalor

I miljöförvaltningens värderingsmodell bedöms effekt och konsekvenser av byggande i grönområden genom att graden av inverkan vägs mot värdet av kompensationsåtgärden. Aspekter som värderas är exempelvis intrång i innerstadspark, försämring av förbindelselänkar för växter och djur, förlust av pedagogiska värden vid närhet till daghem mm.

För bedömningen av tillgång till rekreationsytor och rekreativa värden i noll- och planalternativ hänvisas till Stockholms parkprogramms bedömningsgrunder. I park-

programmet särskiljs mellan kvalitativ respektive kvantitativ parktillgång. Kvalitativ parktillgång relateras till sociala värden och olika brukare medan kvantitativ tillgång relateras till parkstorlekar. För den kvalitativa tillgången avses en variation av grönområden på olika avstånd från bostaden med bullernivåer under 55 dBA och/eller lägre.

I Stockholms grönkarta finns rekommendationer som rör tillgänglighet till rekreationsområden för boende. För dessa anges trafik över 3000 fordon/dygn utgöra en barriär mellan bostad och bostadsnära friytor. Trafik över 5000 fordon/dygn anges utgöra en barriär mellan bostad och parker eller närnatur.

Befintliga förhållanden

Planområdet Kv Ombudet ingår inte i något av de 13 områden som utreds för naturskydd och är inte markerat som ett av Stockholms ekologiskt särskilt känsliga mark- och vattenområden i Stockholm stads planeringsunderlag. I Stockholms grönstruktur (ÖP99) betraktas naturområdet vare sig som av särskild betydelse för Stockholms biologiska mångfald, grönstruktur eller gröna karaktär. I Stockholms grönkarta (2004) betraktas området som värdefull naturmiljö men inte som värdefull friyta/sociotop.

Rekreation

Naturområdet är bullerutsatt, då 7000 fordon/dygn passerar Skattegårdsvägen idag. Intill Skattegårdsvägen är bullernivån cirka 65 dBA (ekvivalent ljudnivå), varefter den minskar till 55 dBA cirka 30 meter från vägen och till 45 dBA cirka 40 meter från vägen. I slutningens mittparti finns idag ett publikt gångstråk av gångvägar och trapplöp. Ovan gångvägarnas delning återfinns ett solbelyst bestånd av ek och tall. Den övriga naturmarken har begränsat nyttjandevärde för mindre barn och äldre på grund av igenväxning och brant lutning. De

närmaste friytor som klassas som värdefulla är Nälstråket, Solursparken och lekparken Grötfatet.

Planområdet invid kv Ombudet är idag ett område med mycket god friytetillgång vilket redovisas i grönkartan. Mer än 75% består av friytor med god kvalitet. Bebyggelsen ovan planområdet har en god grönytetillgång från 50%-75% friytor av god kvalitet och i vissa delar även mycket god. Punkthusbebyggelsen på andra sidan Skattegårdsvägen har låg friytetillgång mindre än 25%.

Biologisk mångfald och bevarande av skyddsvärda arter

Trädbeståndet i planområdet har en varierande åldersfördelning och artsammansättning. En kilometer från kv Ombudet, i Nälsta, utgör sju till åtta gamla ekar boplats för ett stort antal rödlistade arter.

Ekarna i planområdet är idag för unga och bestånden för täta för att utgöra biotop för merparten av Nälstas rödlistade arter. Ett mindre antal skyddsvärda arter kan dock finnas, samt en "vanlig" biologisk mångfald bunden till befintlig trädflora.

FAKTARUTA Skyddsvärda arter

Rödlistade arter	arter upptagna på nationella listor över hotade och missgynnade växter, svampar och djur.
ArtArken	Stockholms stads dataarkiv över utrotningshotade eller sällsynta växt- och djurarter i Stockholm.
Signalart	Förekomsten av en eller flera signalarter i ett område är tecken på att där kan finnas skog med vissa önskvärda ekologiska kvalitéer, exempelvis ett trädbestånd med lång kontinuitet.
Gammelekar	är ofta många hundra år gamla, innehåller håligheter och murket trä, vilket lockar många organismer. Gammelekar utgör livsrum för de flesta arter i vårt land.

Området är för litet för att på egen hand utgöra en värdefull insektslokal ur ett långsiktigt perspektiv. Däremot kan området utvecklas som delområde i ett större system av naturområden, under förutsättning att insekterna kan flytta sig mellan områdena.

Vill man gynna utvecklingen av en liknande artflora som i Nälsta måste trädbeståndet gallras för att släppa in ljus på de ekar man vill bevara. Ett antal yngre ekar måste sparas för kontinuiteten. Vilket värde skogspartiet kan utveckla för insektsfaunan går ej att fastställa. Utvecklingspotentialer för planområdet att utgöra spridningsväg för Nälstas insekter avser en tidsrymd på cirka 100 år framåt. Det är inte säkert att ekarna i Nälsta, som idag hyser rödlistade arter i närområdet, finns kvar till det datum då ekarna i kv Ombudet uppnått en kvalitet som de sällsynta arterna kräver.

Föreslagen plan

Planområdet har idag begränsad funktion som rekreationsyta på grund av kraftig lutning, bitvis tät vegetation och bullerutsatthet. De publika delarna i slutningens mittparti som utgör gångstråk mellan centrum och småhus- samt radhusbebyggelsens gatunät behåller sin funktion.(se även kulturhistoriska aspekter 2.1). För planerade bostäder finns tillgång till natur- och friluftsområde och till stadsdelsparker inom rekommenderade distanser i Stockholms Parkprogram (Nälstråket och lekparken Grötfatet). Dock utgör Skattegårdsvägen en barriär för barn i förskoleåldern söderut, vilket innebär att behov finns för närnatur/lektyta/mötesplats inom 200 m meters omkrets. Se även förslag på social kompensation under rubrik MKB-förslag till kompensation/förhållningssätt.

Planområdets funktion som spridningsväg och potentiell insektslokal behöver inte stå i motsats till planförslagets genomförande. Förutsättningar för att stärka insektspopulationer respektive biologisk mångfald kan tillskapas. Gallring av parkens trädbestånd enligt särskilda riktlinjer skulle öka möjligheten för solitära ekar att utvecklas långsiktigt, vilket främjar eklevande insektspopulationer. Detta bör vägas mot att bevara flera trädslag för mångfaldens skull.

Exploateringen är, enligt ovanstående bedömning förenlig med delmål 4:3 i Stockholms miljöprogram om bevarande av särskild värdefull natur.

Tillräckligt många bevarandevärda resp. yngre träd bör lämnas kvar för kontinuiteten i beståndet. Figuren på sid. 11 visar träd som märkts ut som särskilt bevarandevärda och vilka av dessa som åtgår om planen genomförs.

För att uppfylla delmål 4:2, se Kompensation/förhållningssätt.

Nollalternativ

Planområdet har idag begränsad funktion som rekreationsyta på grund av kraftig lutning, bitvis tät vegetation och bullerutsatthet. De publika delarna i slutningens mittparti som utgör gångstråk mellan centrum och småhus- samt radhusbebyggelsens gatunät behåller sin funktion.

Om området lämnas orört kan det bitvis täta trädbeståndet komma att missgynna utvecklingen av den typ av solitära ekar som anses viktiga för många skyddsvärda arter funna i Nälsta. Områdets värde för "vanlig" biologisk mångfald kommer att bestå.

MKB-förslag till kompensation/förhållningssätt

Utformningen av ekologisk kompensation och social kompensation bör ske samordnat och med hänsyn till angivet förhållningssätt för att bibehålla läsbarheten av landskapsbilden angiven i avsnitt 4.1 Kulturhistoriska värden.

Ekologisk kompensation föreslås vid utbyggnad vara:

- spara gamla träd, stubbar och död ved vilket gynnar svampar, mossor, lavar och vedlevande insekter
- gallring för att gynna utvecklingen av "tjocka" ekar, samt andra för mångfalden intressanta träd i området

· spara eller nyplantera blommande buskar som ger föda åt vissa skalbaggar i vuxen ålder, fungerar också som grön skärm norrut.

· plantering av ek/buskar i stråk längs vägar och bebyggelse mot Nälsta. Detta för att förbättra möjligheterna till spridning av arter mellan områdena. Slån är ett exempel på buskvegetation som även stämmer väl in i landskapet ur kulturmiljösynpunkt.

Träd som inte bör fällas eller på annat sätt påverkas bör märkas ut i detaljplanen med skyddsbestämmelser. Träd intill planerade byggnader som skall sparas skyddas eller beskärs.

Social kompensation föreslås vid utbyggnad vara:

· upprätta en plan för skötsel av naturområdet som tar fasta på dess förutsättningar att utvecklas med pedagogiska värden som vardagsnära natur (inom 200 m, utan trafikbarriär). Genom att skapa särskilda attraktionspunkter i naturen kan lektytor tillskapas. Bör ske i samverkan med kompensation/förhållningssätt avseende kulturhistoriska aspekter, se avsnitt 2.1.

Befintliga gångstråk kompletteras eventuellt med sittplatser för att tillföra ytterligare kvalitéer till promenader, mötesplatser och möjligheter att sitta i solen. Rekommendation är att dessa placeras i de övre delarna av området, cirka 35 helst 40 meter från vägen där den ekvivalenta ljudnivån understiger 55 dBA.

Trädinventering (daterad 2004 11 16):

Totalt antal träd ovan Skattegårdsvägen, sträckning invid kv Ombudet:	ca 250
varav	
Antal ek (20-50 cm)	ca 115
Antal tall (20-60 cm)	ca 100
Antal björk	ca 20
Antal asp	fler än 5
Antal gran	färre än 5
Antal sälg	färre än 5

Hänsyn i urvalet av bevarandevärda träd har tagits till biologiska värden, landskapsbild och bibehållande av upplevelsen av en skogsbevuxet moränslutning.

Träd med bevarandevärde avseende möjlig boplats för insektspopulation

(inventering 2005 02 28):

Träd av möjlig betydelse för ovanliga arter, högt bevarandevärde (ek,tall)	ca 25
Träd av möjlig betydelse för vanliga, mindre krävande arter, bevaransvärt	färre än 5

Förslag till gallring:

Generellt bör sly av björk och asp fällas eller barkas (för att undvika nyuppväxt) men även ett antal upp vuxna träd föreslås rensas bort för att skapa bättre växtförhållande för andra träd (kan även komma att omfatta träd med högt bevarandevärde till förmån för att några gammelekar skall kunna utvecklas. Har ej rödmarkerats i detta skede)

Effekter av plangennomförandet:

Träd totalt som åtgår	ca 35
Bevaransvärt, åtgår	ca 10
varav ek	6
tall	2
björk	1
asp	1

- högt bevarandevärde
- bevaransvärt
- högt/bevaransvärt som åtgår
- gallras ut

2.3 Trafikbuller

Övergripande mål och planförutsättningar

Riksdagen angav i mars 1997 riktvärden för trafikbuller vid nybyggnad av bostäder, dessa är inte rättsligt bindande utan vägledande:

Ekvivalent ljudnivå

högst 55 dBA utanför fasad och 30 dBA inomhus

Maximal ljudnivå

högst 70 dBA på uteplats och 45 dBA inomhus nattetid

För att underlätta tillämpningen vid planering har Stockholms stad och Länsstyrelse år 2000 utarbetat ett kvalitetsmål för trafikbuller samt två avstegsfall A och B. Avstegsfall B kan sammanfattas till följande:

Avstegsfall B:

- Högst 30 dB(A) ekvivalent ljudnivå och 45 dB(A) maximal ljudnivå (kl 19-07) inomhus.
- Samtliga lägenheter skall ha tillgång till tyst sida om högst 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå frifältsvärde utomhus vid fasad utanför minst hälften av boningsrummen och tyst uteplats* om högst 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå, frifältsvärde.

* uteplats avser balkong eller på gård.

Befintliga förhållanden

För planområdet har en trafikbullerutredning utförts. Ångermannagatan var 2001-2002 trafikerad med 9000 fordon/dygn och Skattegårdsvägen med 7300 fordon/dygn. Utefter västra Skattegårdsgatan går busslinjerna 116, 179, 543 och natt trafik 199. Även andra tunga fordon rör sig utmed västra Skattegårdsgatan, från Ångermannagatan sett.

I den beräkning som gjorts för planalternativet har trafikökningen antagits vara kring 20% och hastigheten 40 km/h. Omgivande gator har bedömts ge en ekvivalent bakgrundsnivå på 48 dB(A). Beräknade ljudnivåer tar inte hänsyn till möjligheter med byggnadsanknuten skärmning.

Trafikbullerberäkning för nollalternativet har utförts, det vill säga utan tillkommande bebyggelse i planområdet. I denna MKB anges siffror utan trafikökning/nuläge, trots att viss generell trafikökning kan antas ske även utan utbyggnad.

Föreslagen plan

De minst och mest bullerutsatta ytorna i fasad har beräknats för den västra respektive den östra planerade bebyggelsen.

Riksdagens riktlinjer för ljudnivåer inomhus klaras. Ekvivalent ljudnivå om högst 55 dBA utanför fasad skall tillskapas genom skärmning i fasad, på balkong och orientering av lägenheter få att minst hälften av boningsrummen vetter mot de minst bullerutsatta sidorna. Riksdagens långsiktiga mål om 55 dBA utanför fasad kan inte klaras mot den trafikerade gatan, övriga mål ställda av riksdagen innehålls. Det innebär att avstegsfall B kan tillämpas.

Nollalternativ

I gatuliv är ligger trafikbullernivåerna strax under 65 dBA (ekvivalent ljudnivå), varefter de sjunker med ökat avstånd. Ljudnivån (ekvivalent) ligger kring 55 dBA cirka 30 meter från Skattegårdsvägen och sjunker därefter till strax under 45 dBA cirka 40 meter från Skattegårdsvägen.

2.4 Parkering

Befintliga förhållanden

Idag finns det allmän parkering längs med Skattegårdsvägens norra sida. Den används mestadels för parkering för boende i befintliga punkthus söder om Skattegårdsvägen.

Föreslagen plan

Planförslaget innebär att antalet allmänna parkeringar minskas något. En ny utformning av parkeringslösning föreslås i planområdets östra del.

Ny kvartersparkering tillskapas för tillkommande bostäder motsvarande parkeringsnorm 0,7 parkeringsplatser per lägenhet genom ett parkeringsgarage samt markparkering övervägande på befintligt hårdgjorda ytor.

De planerade byggnaderna har endast entréytor i botenplan. Bostadsvåningar ligger högre upp, vilket innebär lägre störningsmoment från trafik.

Nollalternativ

Dagens parkeringssituation kvarstår.

2.5 Dagvatten

Övergripande mål och planeringsunderlag

Dagvattenhanteringen regleras av miljöbalken och Lag (1970:244) om allmänna vatten och avloppsanläggningar (VA-lagen). Hantering av dagvatten omfattas bland annat av miljöbalkens allmänna hänsynsregler och tillsynsregler.

För Stockholms stads dagvattenstrategi (2002) gäller: "Dagvattnet får inte försämra miljön. I första hand ska åtgärder därför sättas in mot föroreningarnas källor, så långt det är tekniskt, ekonomiskt och juridiskt möjligt. I andra hand ska dagvattnet i bebyggd miljö hanteras eller separeras så att mark och sjöar kan tillföras så mycket vatten som möjligt, utan att belastningen av föroreningar når kritiska nivåer. (...) I tredje hand ska förorenat dagvatten, som inte kan tas emot av en viss recipient, renas lokalt eller ledas till mindre känsliga recipienter eller till avloppsreningsverken."

Värderingsskalor

Som dagvatten räknas regn-, spol-, och smältvatten som rinner på gator och andra hårdgjorda ytor. I Stockholms Stads rapport om dagvattenklassificering (Dagvattenklassificering, 2001) delas dagvattnet in i tre klasser beroende på innehåll av föroreningar; låga, måttliga eller höga halter.

Befintliga förhållanden

Området där byggnader planeras består av morän, berg i dagen och eventuellt lera i stark sluttning. En lokal vattendelare finns på höjden ovanför planerade kvarter. Dagvatten bildat i området samlas idag upp i dagvattenledningarna tillhörande vägen, eller tillförs grundvattnet.

Dagvatten leds idag från den intilliggande delen av Skattegårdsvägen i duplicerat ledningsnät till Bromma reningsverk. Det är enligt Stockholm Vatten (Alm, 2005) önskvärt att sätta in åtgärder för lokalt omhändertagande av dagvattnet från vägen.

Föreslagen plan

Planområdets medger bostadsområde, flerfamiljshus, vilket bedöms ge låga till måttliga halter av föroreningar.

Möjliga föroreningskällor för dagvatten är ytorna på byggnaderna, samt trafik och parkering. Föroreningar från dessa källor, som bör undvikas i dagvattnet, är PAH:er, oljor, krom, kadmium, zink och bly. Parkeringsplatser kommer att tillskapas på kvartersmark längs Skattegårdsvägen, till större delen på befintlig hårdgjord yta.

Den yta som beräknas tas i anspråk i byggprojektet, i varierande grad hårdgjord eller bebyggd, beräknas uppgå till ca 0,3 ha. Utjämningsmagasin eller infiltrationsmagasin kan anläggas i anslutning till byggnaderna. Infiltrationsmöjligheterna kan dock vara begränsade beroende på om jordlagren visar sig innehålla mycket lera.

Tänkta nybyggnationer ligger i direkt anslutning till Skattegårdsvägen, varför det dagvatten som bildas delvis kommer att tillföras befintligt ledningsnät för dagvatten. Området har ej någon direkt recipient som påverkas negativt av projektet. Däremot är det önskvärt ur ett längre tidsperspektiv att minimera fluktuationer i vattenflödet samt inkommande halter av förorenande ämnen till reningsverket.

Nollalternativ

Dagvatten som når Skattegårdsvägen leds även i fortsättningen orenat till Bromma reningsverk. Detta ger en oförändrad belastning på reningsverkets system, markområden, och vattendrag. I dagsläget står bilar parkerade längs Skattegårdsvägen norra sida, som idag ger upphov till föroreningar som bör undvikas i dagvattnet (PAH:er, oljor, krom, kadmium, zink och bly).

Trafikföroreningar som skulle tillkommit Skattegårdsvägen genom ny bebyggelse kan komma att belasta andra vägsträckor/vattendrag i Stockholm.

MKB-förslag till kompensation/förhållningssätt

Byggnadsmaterialen i husen kan väljas så att de inte ger upphov till föroreningar, exempelvis genom att koppar och zink undviks som del av byggnadsmaterial.

Bevarande och/eller plantering av träd, buskar och växtlighet i planområdet ger en bättre lokal vattenbalans.

Lokal dagvattenhantering kan utformas på flera sätt.

* Vattnet från hårdgjorda ytor kan med genomtänkt höjdsättning avledas till uppsamlings- eller rörgravsmagasin, vilka även ger en viss rening av vattnet (exempelvis oljeföroreningar och partiklar), innan vattnet tillförs befintligt dagvattensystem.

* Dagvattenrening kan byggas längs Skattegårdsvägen i samband med uppförandet av kvarteret Ombudet. Dagvattnet från det nybyggda området skulle då kunna slutas till befintligt dagvattennät.

* En möjlighet, då halterna föroreningar i dagvattnet beräknas bli låga eller måttliga, är att ersätta asfalt eller betong på parkeringsplatser och gångar, med beläggning av genomsläppliga rasterplattor. Plattorna tillåter trafik och släpper samtidigt igenom vatten och luft, vilket möjliggör nedbrytning av vissa föroreningar på biologisk väg.

2.6 Mark

Övergripande mål och planförutsättningar

Berggrunden kan i vissa fall avge radon. De vanligaste sätten som radon tränger in i huset är runt golvluckor, t.ex. över rensbrunnar för avlopp, runt skyddsror för vattenledning, andra rör genomföringar och vid golvbrunnar, samt genomgående sprickor (SSI, 2005). Nuvarande gränsvärde för högsta tillåtna halt radon i nya byggnader är 200 Bq/m³.

I Regional utvecklingsplan 2001 för Stockholmsregionen (RUFSS 2001) uttrycks ett behov av ökad återanvändning av berg- och överskottsmassor regionalt.

Värderingsskalor

Enligt Stockholms Stads miljöförvaltning klassas marken med avseende på radon in som låg/normal/hög radonrisk.

Befintliga förhållanden

Marktäcket längs Skattegårdsvägen består av morän med berg i dagen, enligt jordartskarta även lera. Bergart preliminärt granit el. yngre granit. I det aktuella området finns ingen dokumenterad skredrisk (SGU, 2005).

Mark och berggrund i Stockholm anses generellt ha normal radonhalt (Miljökontoret, Sthlm 2005), varför inga krav ställs på förundersökningar av markradonhalten.

Föreslagen plan

Sprängning och schaktning av jord och berg i storleksordningen 10 000 - 15 000 m³ kan bli aktuella. Vid dessa arbeten bör hänsyn tas till markens relativt branta lutning, eventuell förekomst av lera, samt närheten till omkringliggande hus.

Sprängning kan ge utsläpp av nitrat från sprängmedlen. Vid sprängning bör sprängmedel och metoder väljas så att ingen risk för nitratläckage till grundvatten föreligger och att vibrationsgränserna respekteras.

Undersökning av markens radonhalt rekommenderas för att avgöra vilken byggnadskonstruktion som är lämplig. Byggherren bör se till att hus som uppförs på mark med normal radonhalt byggs radonskyddat.

Nollalternativ

Ingen lokal påverkan på mark eller berggrund.

MKB-förslag till kompensation/förhållningssätt

Stockholms Stads miljöförvaltning rekommenderar att mätningar av radonhalt i inomhusluften utförs då byggnaden står klar. I möjligaste mån bör i bygget grunden tätas, och radonhaltiga byggnadsmaterial undvikas.

Utschaktade massor bör återanvändas på lämpligt sätt, beroende på bergart. Granit kan ofta återvinnas som kross. Förvaring och återanvändning av schaktmassorna bör ske så nära planområdet som möjligt för att minska störning och miljöbelastning av transporter.

4. BEGREPP OCH KÄLLFÖRTECKNING

4.1 Begrepp

Miljökonsekvensbeskrivning MKB i plan

En miljökonsekvensbeskrivning skall beskriva graden av påverkan på miljö, hälsa, hushållning med mark, vatten och andra resurser som kommer av en förändrad markanvändning. Detta skall ske i jämförelse med oförändrad markanvändning.

Stockholms byggnadsordning är en beskrivning av förhållningssätt vid markanvändning och bebyggelseutveckling i Översiktsplan 1999 Stockholm.

Stockholmsstilen

Ett rådande landskapsideal vid Vällingbys tillkomst som tog utgångspunkt i Mälardalens naturliga förutsättningar.

Översiktsplaner regleras av Plan- och Bygglagen som säger att varje kommun skall ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen är vägledande och dess roll i förebyggande miljöarbetet stärktes 1996, varefter den kommunala översiktsplaneringen ses som ett led i arbetet för en långsiktigt hållbar utveckling.

Översiktsplan 1999 Stockholm (ÖP) antogs 1999 och vann laga kraft 2002.

4.2 Källor

(RUFSS 2001): Regional Utvecklingsplan 2001 för Stockholms län, RUFSS, Stockholms läns landsting. Regionplane- och trafikkontoret, antagen i maj 2002.

Stockholm år 2030 - sammanfattning och slutsatser

Stockholms Grönkarta för Stadsdelsområdet Hässelby-Vällingby (östra delen) daterad augusti 2004

Stockholms stads dagvattenstrategi (s4 Dagvattenstrategi för Stockholms stad, oktober 2002)

Stockholms Stads rapport om dagvattenklassificering (Klassificering av dagvatten och recipienter samt riktlinjer för reningskrav Del 2. Dagvattenklassificering, februari

Vällingbyområdet-programöversikt och samlat program-samråd för sju planområden, 2003

Vällingby - ett park - och trädgårdsarv att förvalta” av Thorbjörn Andersson, 2002

Övergripande principer för dagvattenstrategin:2001)

Översiktsplan Stockholm 1999

.....

Web:

(SSI, http://www.ssi.se/radon/Radon_KopaBygg.html, 2005)

.....

Muntliga källor:

(samtal med Henrik Alm, Stockholm Vatten 14/2 2005)

SGU infotjänst, 2005

miljökontoret sthlm C Z, 15/2 2005

.....

Utredningar:

Vällingby Skattegårdsvägen m.m, bedömning av landskapet med anledning av förslag till ny bebyggelse daterad 2001-09-28, utförd av S Koinbergs AB landskapsarkitekter.

Beräkning av trafikbuller daterad 2005-02-06, utförd av Bernström Akustik.

Särutredning naturvärden daterad april 2005 utförd av White projekt & miljö. Inventering av insektsspecialist Gunnar Sjödén.

.....

Övriga

Länsstyrelsen Stockholms län. Miljö- och planeringsavdelningen. *Områden av riksintresse; Naturvård och Friluftsliv.* rapport 2001:15

Naturvårdsverket och Boverket. 2000. *Planera med miljömål - en idékatalog*

Stockholm Stad. 2002 (aug.). *Stockholms Parkprogram - handlingsprogrammet för utveckling och skötsel av Stockholms parker och natur*